

Фотофакт

Аграрії, виступаючи проти торгівлі землею, перекрили дороги у більшості областей країни

Учасники акції вимагали у влади відкликати законопроекти щодо земельного ринку

На головних автомагістралях України 11 листопада пройшли масштабні акції протесту під гаслом «Ні розпродажу України». Українські аграрії самі та зі своєю технікою перекрили дороги на 18 ділянках у більшості областей країни. «Люди, обурені діями влади в питаннях запровадження ринку землі. Незважаючи на свої обіцянки не ставити на розгляд жоден із таких законопроектів, проект закону №2178-10 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення», яким відкривається ринок землі, вже включений до порядку денного роботи Верховної Ради України на поточному тижні», – повідомляє Всеукраїнська аграрна рада.

Остаточне рішення має бути ухвалене на черговому засіданні погоджувальної ради. Це означає, що влада планує ухвалити даний законопроект до проведення парламентських слухань щодо земельної реформи, які призначені на 4 грудня. Учасники акції вимагатимуть відкликати обидва законопроекти (№2178, №2178-10), оскільки вони спрямовані на повну «олігархізацію» аграрного сектору і тотальне знищення малого і середнього фермера.

«Вісімдесят два відсотки громадян України, за даними соціопитувань, категорично проти продажу сільськогосподарських земель іноземцям. Також ігноруються звернення людей і рішення 15 обласних і 64 районних рад, акцій протесту, під час яких аграрії закликали уряд і депутатів відкликати подані законопроекти про ринок землі.

ДО АКЦІЇ ПРОТЕСТУ долучилися й дніпропетровські фермери, згуртовані під прапорами Асоціації фермерів та приватних землевласників Дніпропетровської області, вони перекрили трасу поблизу у приміському Підгородному.

«Я не зміг не прийти, – ледь стримуючи емоції, розповідає Павло Доценко, один з найстаріших фермерів-першопрохідців з Новомосковську, аксакал фермерського руху на Дніпропетровщині. Звечора, дізнавшись про акцію, відмовився, бо маю вдома тяжкохвору дружину, прикуту до ліжка. А вранці повставали, а вона й каже: «Знаєш що, Павлику, ти збирайся і їдь. Ти повинен бути там!».

Мої батьки воювали і окропили кров'ю цю землю, мої діди й прадіди були заслані в Сибір і віддали своє життя за рідну землю, з цією думкою і померли мученицькою смертю, – проникливо, аж до сліз, розповідає Павло Доценко, – то кому і за що я повинен заплатити, яку землю купити, ту, за яку заплатили життям мої батьки й діди-прадіди? Я втратив двох синів, які теж залишили

свій слід на цій землі, поклав власне здоров'я, працюючи на ній до сьомого поту, і що тепер ще маю втратити? Земля – єдине, що залишилося у мене в цьому житті. Не менш рішуче настроєний Леонід Семенюк, фермер із Томаківки.

«Я тут, разом з колегами, бо впевнений, не лише землі позбавимося, якщо скуплять її олігархи. Села будуть стерті з лиця землі! У нас у Томаківці в один день було звільнено близько сотні працівників бюджетної сфери, бо нічим платити заробітну плату, немає грошей у бюджеті. А звідки їм взятися? Левову частку його наповнення складають саме фермери.

У акції протесту об'єдналися дрібні фермери, що мають по 200-600 гектарів землі, й крупні, які обробляють по кілька тисяч гектарів. Мета у всіх – не допустити антинародного, антиукраїнського продажу землі.

Детально дізнавайтесь на фейсбук-сторінці: www.facebook.com/farmer.dp.ua/

Петро ЛУК'ЯНЕНКО

Рубають сук, на якому сидимо?

Українці звикли жити на землі, це єдине, що у нас ще не відібрали до решти і не «прихватизували». Тому суперечки навколо моделі її продажу точаться в суспільстві давно. В одній з телепередач доводилося побачити країну, в якій її не заможні мешканці живуть на воді. На примітивних плаваючих засобах утворюють сім'ї, народжують дітей, які часто топляться через недогляд батьків. А спробуйте угледіти мале дитя весь час, коли ви живите на воді?! Найбільша мрія цих людей – мати невеличкий клаптик суші, де б можна було побудувати житло. Уявляєте, про що мріють деякі люди на нашій планеті? А ми, українці, це маємо. І сприймаємо, як належне. По іншому своє життя навіть не уявляємо.

Так, переважно наш народ нині бідний, страждений, але ж не безземельний. Та з усього видно, що й землю ми можемо втратити, а відтак і державу. Бо «слуги народні» не хочуть чути ані досвідчених аграріїв з сивими скронями, ані розумних експер-

тів, ані інших колег по парламенту, що зараз не час продавати землю! Українці нині доведені до зубожіння, виснажені війною, корупцією. Прості люди без адвоката, а почасті й з ним не можуть знайти правду в судах, захисту в правоохоронних органах. Про який продаж землі може йти мова в таких умовах? А те, як вирішують питання продажу землі нові представники влади, просто обурює.

Зокрема депутат ВР Окана Савчук свідчить, що надважливе засідання аграрного Комітету 18 жовтня відбулося навіть без представників ЗМІ! «Питання продажу землі дуже важливе для всієї країни, але Комітет вирішив, що може ухвалювати рішення без громадськості, без преси та обговорення», – зазначила діючий депутат ВР. Тобто «слуги народні» уперто проштовхують проект, який передбачає розпродаж землі з 2024 року всім поспіль іноземцям, фізичним і юридичним особам, навіть особам без громадянства. А іноземцям, які орендують землю протягом трьох років, можна буде купувати землю одразу після того, як закон набере чинності!

Далеко й ходити не треба,

Не весело нам щось, ПАНЕ ПРЕЗИДЕНТЕ!

Півроку тому у своїй інавгураційній промові наш новий президент Володимир Зеленський пообіцяв діяти так, «щоб люди в країні не плакали». Але від часу інавгурації, а потім і парламентських виборів, де більшість отримала президентська партія «Слуга народу», чомусь веселіше не стає. А навпаки – все сумніше і прикрише... Є ще сподівання та надії у частини народу нашого, але з кожним наступним кроком молодого глави держави, черговими багатолюдними протестами під його офісом вони розсіюються, мов дим. Ці непередбачувані кроки дивують і не на жарт лякають. І насамперед розпродаж землі сільськогосподарського призначення, фактично без обмеження – в потрібні руки, який вперто, не зважаючи на численні протести вітчизняних аграріїв, проштовхують новоявлені «народні слуги».

Щоб подивитися, що з того продажу землі, а надто в наших сучасних реаліях, може бути. До прикладу, у Литві 90% землі скупили швидко іноземці, коли в країні необдуманно вирішили дозволити земельний продаж. Це при тому, що за їхнім законом, купити землю могли тільки громадяни Литви! Але через фіктивні шлюбні та інші обхідні шляхи, спритні іноземці скупили землі, і країна залишилася ні з чим. Про це вони нас зараз попереджують, щоб ми не повторили помилку, яку виправити буде неможливо. Над актуальним є сьогодні нове Звернення групи «Першого грудня» з цього приводу:

«Ми за приватну власність на землю. Проте українські суди корумповані, а офіційне правосуддя надто часто обертається кривосуддям. Тому входження у власність на землю не може відбуватися шляхом швидкого проштовхування

не вивіреного закону політичною силою, яка має більшість у парламенті, але не має сертифікату непомітності».

Все більше досвідчених аграріїв та експертів сходяться на думці, що задля того, щоб припинити чорний земельний ринок, землю таки треба дозволити продавати. Але тільки Державному Земельному банку, який зможе потім передавати ці землі в оренду і мати від цього дохід. От що треба торпедувати нині, то це створення Державного Земельного банку. Як свідчить опитування Фонду «Демократичні ініціативи», 50,3 відсотка українців загалом за продаж землі, але ж за яких умов і кому – це вже треба так обдумати і випустити закон, щоб потім не кусати себе, як литовці, за лікті. Тиждень тому на віче українські фермери ухвалили резолюцію. Одна з вимог – обговорити закон про продаж землі разом із фермерами,

Про головне

українськими агроінститутами та науковцями. І лише тоді його ухвалювати.

«Пропонуємо нашій владі ухвалити такі проекти законів, які є в Канаді, Великій Британії, в Австралії, Новій Зеландії, в Польщі. А не те, що сьогодні робиться під диктовку Світового банку та МВФ. Такі закони були прийняті у Венесуелі, Аргентині, Чилі і сьогодні там всю продукцію вивозять за кордон, а в країнах харчі подорожчали на 50 – 100 %», – сказав Остап Стахів, голова ГО «Ідея Нації». Відповідно до Конституції України, земля є власністю Українського народу, і якщо вона належатиме підприємствам, нехай і українським, проте бенефіціарами будуть іноземці. То ж чи можна вважати, що земля залишиться власністю нашого народу? А якщо власник змінить громадянство, як його зобов'язати відчувати землю?

Адже виходить, що ми, відновлюючи одне право, порушуватимемо інше, а саме: «змушуватимемо» людину продавати землю. Про цю проблему хтось подумав?! Тому не прискорювати треба цей закон про продаж землі, а добре подумати – «сім раз відмір, а один раз відріж». Щоб не плакати потім та не спонукати годувальників країни до масових протестів із блокуванням доріг. Дуже важливо думати не лише про теперішніх жителів сіл, а й про тих, хто далі житиме тут і розвиватиме їх, наші рідні села – колицьку української нації. Окрім того, питання розпорядження землею повинні вирішувати не кілька чиновників, а Український народ, адже саме йому і належить земля.

Фонд знищують, суспільство радикалізують

Кажуть, що мудрий погрожує пальцем, а дурень – кулаком. Цей афоризм повною мірою відображає ту ситуацію, що склалася (з подачі міністра Тимофія Милованова) навколо Українського державного фонду підтримки фермерських господарств. Його генерального директора звільнили урядовою постановою з дивним обґрунтуванням «у зв'язку з призначенням наступника». Оскільки таке важко відразу збагнути, наш кореспондент попросив Президента АФЗУ Миколу Стрижака прокоментувати цю «подію».

Кор.: Миколо Івановичу! Ви краще за інших обізнані з засадами Фонду, його діяльністю на теренах допомоги фермерським господарствам, відтак дайте Вашу оцінку тому, що вже відбулося і може відбутися надалі.

М.С.: Український державний фонд підтримки фермерських господарств був створений за ініціативи Асоціації фермерів та приватних землевласників України, відтак від самого початку й надалі вся його діяльність була підпорядкована головній меті – створенню в Україні якомога більшої кількості дієздатних фермерських господарств. Оскільки таке ж завдання стояло перед АФЗУ, обидві організації працювали пліч-о-пліч. Періодично цю діяльність помічала влада, іноді навіть намагалася якось допомагати. Коли чинному прем'єр-міністру хотілося продемонструвати свою симпатію до фермерського руху, в житті Фонду наставала світла смута. Так було, зокрема, за прем'єрства В. Ющенка, Ю. Тимошенко, В. Гройсмана. Як тільки ставлення до фермерів змінювалося, це відразу ж позначалося на діяльності фонду: його керівниками призначали людей, далеких від фермерства, але відданих своїм покровителям. Щоправда, Володимир Гройсман допоміг

нам відновити справедливість: до статутних документів Фонду було внесене положення про те, що його директор призначається виключно за погодженням з дирекцією АФЗУ. Але наразі бачимо зовсім інше рішення, підступне й цинічне. Схоже, що нинішня влада зовсім не хоче (або не вміє) рахуватися ні з чіткими думками, окрім власних. Навіть Президента вони, схоже, вже починають ігнорувати, бо їхні дії різко розходяться з його словами. В той час, коли

Факт

В. Зеленський висловлюється про фермерів з пошаною й повагою, Т. Милованов на весь ефір обзиває їх глиталями (і які тільки вчителі вклали в його голівку таке слово?!).

На жаль, не тільки міністр сповідує пролетарську ненависть до годувальників нації. Його сподвижники теж не приховують своїх поглядів, які зводяться до того, що ось вони всього навчилися за кордонами і хочуть побудувати в Україні суспільство розвиненої демократії за західними моделями, а фермери, бачте, їм заважають. Як же ці неореформатори нагадують своїх попередників – комсомольців, які знищували працьовитих українських господарів, начепивши на них ярлики

куркулів! Ці хлопчики й дівчатка ще не розуміють, що латифундисти й агрохолдинги не вірогідно ані славетних українських чорноземів, ані українського селянства, без якого ці чорноземи – мертві.

Кор.: Коли Ви очолювали Фонд, стосунки з владою були кращими?

М.С.: Було по-різному, але такої зневаги, як сьогодні, працівники Фонду й фермери ніколи не відчували. Та й Асоціація тоді була «на підйомі», державні діячі найвищого рівня мали за честь бути запрошеними на наші з'їзди, не боялися відвертого спілкування з фермерами, реагували на їх запити. Часи змінювалися, трибуни ставали нижчими, але спорідненість АФЗУ й Фонду була незмінною. Ми й Апалькова висували з намірами продовжувати таку

співпрацю, але коли з проекту Держбюджету викреслюють «фермерські» статті, потрібен інший керівник. Такий, який мовчати навіть тоді, коли на його очах відбуватиметься урядова «гра в наперстки».

Кор.: Як, на Вашу думку, поведуться фермери в умовах жорсткого урядового пресингу?

М.С.: Не хочу пророкувати поганого, але вони тим чи іншими способами змусять державу зрозуміти, що без протекціонізму (причому не в інтересах кількох кумів чи родичів) в жодній країні фермери не працюють, і в нашій не будуть. Дайте (через Фонд) допомогу новоствореним і дрібним фермерським господарствам, а середнім і великим не заважайте розвивати свій бізнес – більшого від вас і не чекають. Тож і ви, панове, не чекайте, доки на Печерських пагорбах знову виростуть барикади, а столичні вулиці перетворяться на сільськогосподарські машини. Фермери тепер не одні: можемо з певним задоволенням констатувати, що разом із фермерами профспілка АПК з її регіональними відділеннями й осередками, Агросоюз, Асоціація сільських і селищних рад, ветерани війни на Сході, волонтери; в областях і районах створюються штаби захисту української землі. Та це лише початок. Цього разу селяни не дадуть приспати себе брехливими обіцянками. Влада цього не хоче розуміти, а суспільство все більше радикалізується. Розділяти, звичайно, можна, але владарюватимуть інші...

СТВОРЮЄТЬСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС-ІНКУБАТОР ДЛЯ ФЕРМЕРІВ

Український державний фонд підтримки фермерських господарств став переможцем конкурсу проектів регіонального розвитку, які будуть реалізовуватися за рахунок коштів Європейського Союзу. Проект «Створення Всеукраїнського мережевого бізнес-інкубатора для диверсифікації сільськогосподарського виробництва і розвитку кооперації у сільській місцевості» надає можливість українським фермерам пройти тренінги за участю: успішних бізнесменів, кращих академічних фахівців, державних законотворюючих інституцій. Більше 50-ти різновидів аграрної діяльності. За проектом, навчання повинні пройти не менше ніж 10 000 претендентів на участь у Бізнес-інкубаторі, серед яких буде обрано 5000 тих, хто отримає подальшу підтримку. Першою фазою реалізації проекту є визначення 50 із 70

актуальних напрямків діяльності створюваного Бізнес-інкубатора.

Для цього необхідно: зайти на Інтернет-сайт www.fondfermeriv.org.ua, обрати із 70 напрямів діяльності Бізнес-інкубатора найбільш актуальні та пріоритетні для Вас курси дистанційного навчання на сайті; надіслати інформацію щодо участі фермера у Проекті на електронну адресу lvivudfprfg@ukr.net для здійснення аналізу поданої інформації та надання подальших консультацій.

Додаткову інформацію можна отримати за телефоном: 067 – 781 – 82 - 87 - Оксана Розмус, 097 – 210 – 74 - 57 - Наталія Кульчицька.

Право на самооборону

Президент Асоціації фермерів і приватних землевласників України Микола Стрижак під час Круглого столу в Інституті економіки НАН України заявив, що фермери практично вже готові боротися за землю і власне майно та життя й добробут своїх родин не тільки з допомогою конструктивних діалогів з владою, а й радикальнішими методами. Слід розуміти – із застосуванням для самооборони навіть зброї. Де ж пролягає та червона лінія, за котрою можлива кримінальна відповідальність за такі дії?

Консультацію щодо цього та інших правових аспектів самозахисту наш кореспондент отримав у професора Української академії внутрішніх справ полковника поліції Володимира Юсупова.

Кор.: На жаль, у тексті Конституції начисто відсутні норми щодо застосування громадянами засобів захисту – і життя, і власності. Зате для них передбачена кримінальна відповідальність за перевищення меж необхідної самооборони. Як за таких умов захистити себе, близьких людей, власне майно і не зігріти нари власним тілом?

В.Ю.: Насамперед давайте розберемося з термінами «самозахист» та «самооборона».

У загальному випадку самозахист (самооборона) – це власноручне застосування засобів примусу особою без втручання відповідних державних та інших органів. Але суть питання – не в термінології, а у правовому підґрунті. Дійсно, в Україні досі остаточно не врегульовані правові питання щодо використання, застосування вогнепальної зброї

цивільним населенням з метою самозахисту та інші. В нашій державі тільки закон про кримінальну відповідальність має значення нормативно-правового акту, що визначає, яке суспільно небезпечне діяння визнається злочином і які покарання можуть бути застосовані за його вчинення.

Водночас, ми маємо цілком пристойний Кримінальний кодекс, стаття 36 котрого визначає необхідну оборону, як «дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо причому не було допущено перевищення меж необхідної оборони». Сприймається це положення ніби дещо узагальнено, але далі Кодекс пояснює, що перевищенням меж необхідної оборони визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту...

Натомість, не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає.

Кор.: Цікаво, наскільки така теорія відповідатиме практиці. Як у надзвичайно «гарячій» ситуації, наприклад, під час рейдської атаки на фермерське господарство, зберігати холодний розум? Адже помилка може коштувати життя фермеру або зловмиснику. І зрештою, яким чином ви потім зможете довести, що робили оті передбачені законом «попередження голосом» та перший постріл у повітря? Тобто в разі загибелі нападника вас ще й можуть звинуватити у провокації та притягти до суду?

В.Ю.: Дійсно, криміналістиці відомі випадки, коли громадяни вдаються до провокації необхідної оборони, тобто таких дій, що вчиняються з метою викли-

кати на себе напад, аби отримати можливість дати гідну відсіч (помститися), посилаючись на те, що був змушений оборонятися, тобто знаходився в стані необхідної оборони. За правилами необхідної оборони, нападаючий і обороняючий себе (чи інших осіб) ніколи не можуть помінатися місцями. І ще одна важлива деталь: стану необхідної оборони немає, якщо напад ще не розпочався (бо немає необхідності в заподіянні шкоди), а також і тоді, коли напад уже явно закінчився (бо немає потреби в захисті).

Кор.: На думку авторів кількох законопроектів щодо надання громадянам права володіння короткоствольною нарізною вогнепальною зброєю, це стане засобом реалізації конституційного права громадян на самозахист від протиправних посягань. Чи можна вважати переконливими подібні аргументи в той час, коли стрілянина лунає на всіх континентах, і жертвами її стають пересічні неозброєні громадяни?

В.Ю.: В ув'язненні багатьох обивателів кожен, хто має зброю – потенційний убивця. Але ж це зовсім не так, якщо

власник «ствола» – людина певного рівня культури, з відповідними знаннями і вмінням поводитися зі зброєю. Тільки за таких умов можна отримати від володіння нею істинне задоволення, без найменшої шкоди для оточуючих. У цьому сенсі справді повчальною можна вважати історію США, де за часів «золотої лихоманки», коли на Аляску зібралися шукачі щастя й небезпечних пригод мало не з усього світу, «закон Кольта» зміг урівноважити членів цієї, значною мірою криміналізованої, спільноти – адже зброя була у кожного, тому будь-яка спроба насилля чи зневаги людської гідності могла отримати рішучу збройну відсіч. Надалі «цивільна» зброя набула поширення на всій території країни, і американці вважають це переконливою ознакою демократії. А вчені-криміналісти з Університету Чикаго навіть стверджують, що вбивств у «озброєних» регіонах стається майже на 10% менше, ніж у середньому по країні.

Загальновідомо, що вбиває не зброя, а людина, і необхідно боротися зі злочинністю, а не зі зброєю. Проте немає правил без винятків – про це свідчать хоча б безглузді масові розстріли в американських школах. У більшості подібних випадків застосовувалася «домашня», тобто легально придбана й зареєстрована зброя. «Справжні» злочинці використовують, як правило, нелегальну зброю. Але це вже інша історія...

Спілкувався Володимир ЯРОШЕНКО.

На такі вимоги постраждалих фермерів Придніпров'я надало відповіді засідання Антирейдерського штабу 6 листопада. Відбулося воно в Дніпропетровській облдержадміністрації під головуванням нового заступника Максима Скрипника. Якраз ці оперативні штаби з представників ОДА, прокуратури, СБУ, Нацполіції, Мін'юсту, Держгеокадастру, аграрного сектору, за участі громадськості і ЗМІ повинні лихим оком дивитися та реагувати на недбалу роботу правоохоронців. Однак рейдери досі, на четвертому році роботи штабу, залишаються фактично безкарними. Тож і вчиняють агресивні дії, не гребуючи будь-якими засобами, бо злочини дотепер «кришуються» окремими слугами держави. Ще у жовтні ГО «Бізнес-Варта» з Києва, яка докладає чимало зусиль у правовому полі для встановлення справедливості та захисту громадян України, у зверненні до голови Дніпропетровської ОДА О. Бондаренка прохала залучити до участі у засіданні 6 листопада прокурора області, представників Нацполіції, а також прокурорів та слідчих, що здійснюють досудове розслідування у трьох резонансних справах, здійснених з особливим цинізмом – кривавих рейдерських захопленнях СТЗОВ «Карат плюс» у Криничанському районі, СФГ «Кондратюк» Межівському та вчинення групою осіб фактично терору через вимагання грошей, погрози та підпал автомобілів, магазину в селі Заріччя Верхньодніпровського району.

- У справі є претензії до прокурорів. З метою захоплення господарства було вбито Олександра Грушку, а один із трьох виконавців досі «бігає» в Польщі. Необхідно встановити замовників тяжкого злочину, та все подається як розбій. Але ж у постраждалої родини забирали підприємство, вони не можуть спокійно працювати, дійте! Припиніть практику пофігізму, коли тільки після телефонного дзвінка «згори» хтось починає щось робити і кудись бігти!

На жаль, переважно так сьогодні працює правоохоронна система. Більш детально про хід розслідування розповів син полеглого фермера Владислав Грушка:

- Ця справа набуває великого резонансу через протидію слідства, яке неправомірно роз'єднало справи виконавців злочину в окремі провадження. Справа вдріт затриманого Володимира Канівця вже передана в Баглійський суд

ментів СФГ, зараз вона перебуває в СІЗО.

- Відкриті кримінальні провадження, справа державного реєстратора передана до суду, - розповів на засіданні Андрій Наход. - Поліція допомогла членам господарства зібрати урожай без рейдерів. Але прокуратура і поліція не вживають усіх заходів, щоб встановити замовника і вигодонабувача вбивства фермера і захоплення господарства. З червня місяця господарство не може отримати право підпису. Прохаємо прокуратуру діяти для встановлення замовника і передачі справи до суду.

Було акцентовано, що справа Сергія Кондратюка знаходиться на контролі президента В. Зеленського з моменту його відвідин Дніпра. А найбільш фаховим було пояснення службових дій представником Мін'юсту Тимофієм Дудніним:

- Майновий комплекс повернений законним спадкоємцям, незаконні реєстраційні дії скасовані комісією Мін'юс-

Зупинити криваве рейдерство і терор вогнем!

Остап ВЕРНИГОРА

«Андрій Харченко і Віталій Ужва не гідні служити в поліції!»

Проте і країна гучна справа - із заявами про дії організованої групи злочинців до Верхньодніпровського відділення поліції - стоїть на місці, винуваті пожеж на мільйони гривень гуляють на волі. Адвокат «Бізнес-Варти» Андрій Наход на засіданні Антирейдерського штабу заявив:

- Фігурантів справи в Заріччі, крім одного, після затримки відпустили. Потерпілі йдуть як свідки, а хто їм відшкодує втрачене майно? Випущені злочинці ще й їм погрожують! Тут сидить чимало правоохоронців, ви люди в погонах держави, захистіть платників податків, які постраждали! Ліквідуйте організовану злочинну групу у Верхньодніпровському районі!

Присутні фермери і підприємці Верхньодніпровщини криком кричали про вимагання і погрози, які знайома всім в обличчя та за номерами авто ОЗГ з Кам'янського чинить у краї ще з минулого року, за потурання керівників поліції Андрія Харченка та Віталія Ужви. І питали, чого жде поліція - коли когось убіють? Власник спалених автомобілів, учасник бойових дій Олександр Третяк із Заріччя дорікав: «місяць пишу скрізь заяви, але досі статусу потерпілого не маю, навіть номери провадження не знаю! Треба «підняти» цю справу до слідчого відділу області, бо у Верхньодніпровську геть нічого не робиться». А голова Асоціації фермерів Верхньодніпровського району, учасник бойових дій Анатолій Лейко висловив колективну вимогу жителів краю:

- З приводу вимагань і погроз хліборобам ми зверталися до А. Харченка ще рік тому. Він запевнив: «Тут нічого не буде, я провів роботу». Так «працював», що палає техніка і магазини! А мав би діяти на випередження! Поїдьте по селах, поговоріть з людьми, скрізь стогін стоїть від нахабства прибульців і бездіяльності поліції. Ми переконані: Андрій Харченко і Віталій Ужва не мають морального права служити в Національній поліції. Туди треба терміново призначити учасників АТО, офіцерів.

На надзвичайну ситуацію у краї заступник начальника слідчого управління ГУ Нацполіції у Дніпропетровській області Олексій Брандис зреагував так:

- Є багато нарікань на керівництво поліції у Верхньодніпровському районі, внесу подання на звільнення. І напишу клопотання до прокуратури щодо переведення справи до слідчого відділу головного управління.

Про незначні зусилля на посаді поліцейського свідчить і подана Андрієм Харченком декларація за 2018 рік - зарплата складала 150 тисяч гривень, а власні

Голова Асоціації фермерів Верхньодніпровського району Анатолій Лейко озвучує вимоги громади.

Фото автора.

кошти готівкою - 100 тисяч доларів США. Звідки? Допомогти у Києві змінили очільників поліції у Верхньодніпровському районі пообіцяв і член міжфракційного депутатського об'єднання Верховної Ради «Бізнес-Варта» Вадим Івченко. Він закликав керівників області ретельно розібратися в усіх правопорушеннях, а також заявив про бажання бачити реальні зміни у звіті керівництва правоохоронних органів, зокрема і щодо резонансного рейдерства у Новомосковському районі.

Ще з'ясувалися деталі теж незвичайного за зухвалістю і відсутністю моральних гальм злочину - земля, надана Боровківській школі у Верхньодніпровському районі, перереєстрована на одного з депутатів області. Заступник начальника головного управління юстиції у Дніпропетровській області з питань державної реєстрації Тимофій Дуднін пообіцяв повернути рілля вчителів та учням. І доповів, що у гучній справі незаконної перереєстрації Ганною Павловською орендованих криничанськими фермерами земель в суборенду депутату облради Сергію Кисілю, внаслідок чого хліборобам довелося 3 вересня перекрити трасу Дніпро - Кривий Ріг, є зрушення - махінатори «включили задню», фальшива перереєстрація кимось скасована. А Павловська змінила прізвище на Андрееву і продовжує трудитися.

«Прокурори протидіють у справі Олександра Грушки»

Невдовзі мине рік з дня моторошного вбивства на очах у родини фермера і директора «Карат плюс» Олександра Грушки в Сакаганському Криничанському районі. Але розслідування умисно «гальмується», заявив адвокат Андрій Наход:

м. Кам'янське, з нею таки буде об'єднана справа його затриманого троюрідного брата Павлюченка. А третього учасника розшукує Інтерпол у Польщі. Для їхнього захисту працювало вже п'ять адвокатів. Дотепер залишається прокурор І. Королев, через недбальство якого полтавський суд випустив В. Канівця на волю в липні. Ми через це подали скаргу до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, але звіди отримали відповідь «в діях І. Королева ознак незаконних дій не виявлено, підстава для відсторонення немає».

Належно зреагувати на явні «проколи» розслідування гучної криничанської справи пообіцяв начальник відділу нагляду за додержанням законів органами Нацполіції при проведенні досудового розслідування та підтримання обвинувачення у суді прокуратури Дніпропетровської області Антон Чернов.

Коли встановлять вигодонабувача і замовника новопавлівських злочинів?

Після вбивства за досі не встановлених обставин фермера Сергія Кондратюка із Новопавлівки Межівського району 10 червня несподівано з'ясувалося, що він бачимо продав своє господарство жителю Кам'янського Сергієві Коваленку. Угода зроблена через «Правобережну товарну біржу», директор якої переховується зараз за межами України. Родина полеглого доброго господаря переконана, що він не міг такого вчинити, як і накласти на себе руки, до чого певний час схилило усіх слідство. Цей «продаж» СФГ «Кондратюк» є прямим свідченням, що вбивство 48-річного С. Кондратюка було завчасно сплановане для захоплення його майна та орендованих чотири тисяч га землі. Потім держреєстратор Мирноградської міської ради Донецької області В. Липчук незаконно внесла зміни до установчих доку-

ту 16 серпня. Спадкоємець може внести зміни і зареєструвати себе головою СФГ «Кондратюк».

Ще Антирейдерський штаб заслухав відомого аграрія, депутата обласної ради Івана Рязанцева, який розповів про безлад у Томаківському районі:

- У нас грабунки на грабунку. Ви думаєте, без поліції обходиться? Один зі спійманих «на гарячому» крадіїв зізнався, що реалізатором награваного є... поліцейський! Тож фермерів грабують і нікого не знаходять, можуть лише приїхати і скосяти вирощене. Іще 18 лютого минулого року у Виштарівці сталося жахливе подвійне вбивство подружжя пенсіонерів з пограбуванням, до цих пір нікого не знайшли.

За даними доньки вбитих Тетяни Ковтун, поліція запідозрила у скоєному 24-річного жителя Марганця Ярослава Вундервольда. Та під час проведення експертизи він утік до окупованого Криму. Насамкінець Анатолій Лейко назвав іще одну вимогу - до законотворців і правоохоронців:

- У Держгеокадастрі з мене вимагали 32 тисячі хабара. Служба безпеки зловила хабарника Тютюнника, він місяць посидів, дав мільйон двісті тисяч застави і вийшов. Тому ніяких застав для корупціонерів, інакше не виполемо цей чортполох.

Наприкінці засідання заступник голови Дніпропетровської ОДА Максим Скрипник надав рекомендаційні рішення по розглянутих справах:

перше: активізувати роботу, на наступному засіданні дати результати та відповіді по всіх фігурантах злочинів;

друге: представнику юстиції - перевірити райони, де були скоєні ці злочини, а представнику прокуратури - взяти на особистий контроль хід всіх озвучених справ;

третє: повідомляти керівництво ОДА про всі правопорушення в краї, зв'язані з рейдерством.

Як зазначила голова ГО «Бізнес-Варта» Ольга Матвій, оперативне та ефективне розслідування обов'язково притягне до відповідальності не лише виконавців, але й замовників злочинів, стане маркером діяльності правоохоронних структур області та сигналом для злочинців - про невідворотність покарання. Вона закликала правоохоронців «не ухилятися від своїх обов'язків та не йти злочинним шляхом, за що будете відповідати перед законодавством, громадою та власною совістю. Віршіуйте справи лише у рамках закону!»

Наступне засідання Антирейдерського штабу має відбутися за півтора місяці, практично в річницю загибелі Олександра Грушки.

Микола НЕЧИПОРЕНКО

Сибіряк з
Чернігівської
губернії

Влітку далекого уже 1954 року у Дніпропетровську на автозаводі, котрий якраз бурхливо будувався, з'явився високий худорлявий чоловік з дивним прізвиськом Янгель. Прізвисько багатьох лише й здивувало. Хоча багато хто знав і інше. Янгель признаний головним конструктором КБ сюди не випадково. Завод насправді випускає не автомобілі та амфібії, як то задумувалося спочатку, а грізні і майже фантастичні, ще невідомі нікому бойові ракети. Інша річ, що це – велика державна таємниця.

І тільки одиниці посвячених дивувалися з того, про що ніхто тут ще теж не знав і знати не міг. Чому Янгель, зовсім недавно директор надсекретного НДІ у Москві, якому підпорядковувалося Особливе конструкторське бюро Сергія Корольова, потрапив до Дніпропетровська? Це ж бо наче пониження для фахівця такого рівня. Лише згодом дніпропетровцям розтлумачать, що «монополії у виникаючому ракетобудуванні радянський уряд допустити не міг», а «дві наскільки потужні фігури, якими були Сергій Корольов і Михайло Янгель, об'єктивно не могли вжитися разом – їх треба було розвести».

Про все це у Дніпропетровську дізнаються пізніше. Тоді лише, коли Михайло Кузьмович «блискуче скористається наданим йому шансом», а його КБ «обере свій шлях». І прийде час, що військові в СРСР скажуть: «Корольов працює на ТАРС (маючи на увазі офіційні повідомлення про польоти у космос – Авт.), а Янгель на нас». Але настане і час, коли раптом з'ясується, що і для освоєння космічного простору КБ Янгеля зробило «якщо і не більше, то і не менше, ніж КБ Корольова». А «вся історія янгелівського колективу виявиться історією постійного суперництва з колективом корольовським, у якому перший частіше вигравав, ніж програвав», що теж було майже державною таємницею.

Але все це у Дніпропетровську дізнаються пізніше. А поки що Михайло Кузьмович найбільше переймався створенням тут колективу, який зможе втілювати його ідеї та задуми. На це пішло кілька літ. Про них досі переказують легенди. Кузьмович набрав переважно недавніх випускників та аспірантів спеціальних авіаційних і політехнічних вузів. І набравши понад п'ять тисяч молодших 30-років, особисто побісідював з кожним. Уявляєте: з кожним віч-на-віч. Говорив як з рівними і колегами. Молодь їхала звідусіль. Починав виховувати кадри ракетобудівників і фізтех місцевого Дніпропетровського держуніверситету. І ось що розповідав якось Олександр Макаров – багатолітній директор Південного машинобудівного заводу. Запросив його одного разу до себе перший секретар обкому партії Олексій Ватченко.

СЬОМОГО ЛИСТОПАДА ДАЛЕКОГО УЖЕ 1911 РОКУ НАРОДИВСЯ, А СЬОМОГО ЛИСТОПАДА 1971-го ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ РАДЯНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ КОНСТРУКТОР РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ ТЕХНІКИ МІАЙЛО КУЗЬМОВИЧ ЯНГЕЛЬ. А ЙОГО ЗОРЯНИЙ ЖЕ ЧАС ПРИПАВ НА РОКИ ПЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЧОЛІ КОНСТРУКТОРСЬКОГО БЮРО «ПІВДЕННЕ». ТАКИМ ЧИНОМ ВЕЛИКИЙ ТВОРЕЦЬ НАЙПЕРЕДОВІШОЇ В МИНУЛОМУ СТОЛІТТІ ТЕХНІКИ ПРОЖИВ НА ЗЕМЛІ І ВОДНОРАЗ В КОСМОСІ РІВНО 60 ЛІТ, І СІМНАДЦЯТЬ З НИХ - У НАШОМУ ДНІПРІ-ДНІПРОПЕТРОВСЬКУ.

Сімнадцять миттєвостей космічної долі

Слово за словом, і Ватченко раптом дорікає: «А чому це ти зі своїм Янгелем кацапів до нас стягуєш? Хіба українські хлопці не годні конструювати ракети? Наскільки я знаю, все починалося з нашого Кибальчича».

- А сам Янгель хто? – здивувався Олександр Максимович. – Українець з діда-прадіда!

Михайло Янгель народився в Сибіру. В малюсінському селі на краєчку нинішньої Іркутської області. Але щоб йому там народитися, за 17 років до цього дійсно в крихітному селі на березі річечки Ілім мав поселитися засланий туди раніше на каторгу бунтар і вихідець з Чернігівської губернії Лаврентій Янгель. А його менший син Кузьма, в сім'ї якого потім і знайшовся майбутній творець космічної техніки, мав стати там чи не найнеперевіренишим мисливцем на собоїв, білок та ведмедів. Кузьма Лаврентійович над усе волів, щоб і його Михась уподобав мисливський промысел. Привчав до нього змалку, брав з собою в тайгу. Але не судилося – вийшло інакше. Вийшло, що Михайло повернувся на батьківщину, в Україну, аби здійснити тут чи не найвидатніше, чим ознаменували себе всі земляни в минулому столітті.

Коли про дніпропетровськї ракетоносії дізнався світ, одна американська газета написала, ніби Янгель – «німець, який після війни дістався Радянському Союзу як трофей». Михайло Кузьмович спершу обурився, потім же довго сміявся. І розповів родинну легенду. Як його діда Лаврентія пригнали в'язнем на золоті копальні, наглядчак гаркнув «Прізвисьце!» Дід наче і сказав, що Ангел Лаврентій він. Дід міг таке сказати. Він за словом у кишеню не лавив, і був дуже гострим на язик.

- Якій же Ангел? – Аж заверещав наглядчак. – Так от, був ти Ангелом, а тепер Не-ангел, зарубай це собі на носі, розумаймо! Так і записую – Не-ангел...

Але від діда Михайло Кузьмович чув і іншу версію походження свого прізвиська. Що в українській мові існувало слово «анга». І означало воно металевий казан-ківш,

у якому запорозькі козаки в походах варили свій знаменитий куліш. Лаврентій був з козацького роду, справді мав спадковий хист до куховаріння, отож цілком ймовірно, що уже з прізвиськом Янгель і потрапив у Сибір.

Громи і блискавки стартуючих ракет

Михайло Кузьмович свідоми повернувся до джерел свого роду – в Україну. Треба вірити дружині Янгеля Ірині Стражевіч. У своїх спогадах вона пише, що коли протиставлення між її чоловіком і Сергієм Корольовим сягнуло критичної межі, Янгеля викликали в ЦК КПРС. «Як же це так? – запитали. – Ми чекаємо від вас нової техніки, а ви не можете поладити між собою». На що Янгель заявив: «У нас різне бачення цієї техніки, а не елементарна ворожнеча. Буде правильно, якщо ви надасте мені змогу мати окреме власне КБ. Скажімо, у Дніпропетровську, де, наскільки мені відомо, є думка серйозно випускати корольовські ракети. А чому б там не випускати мої?»

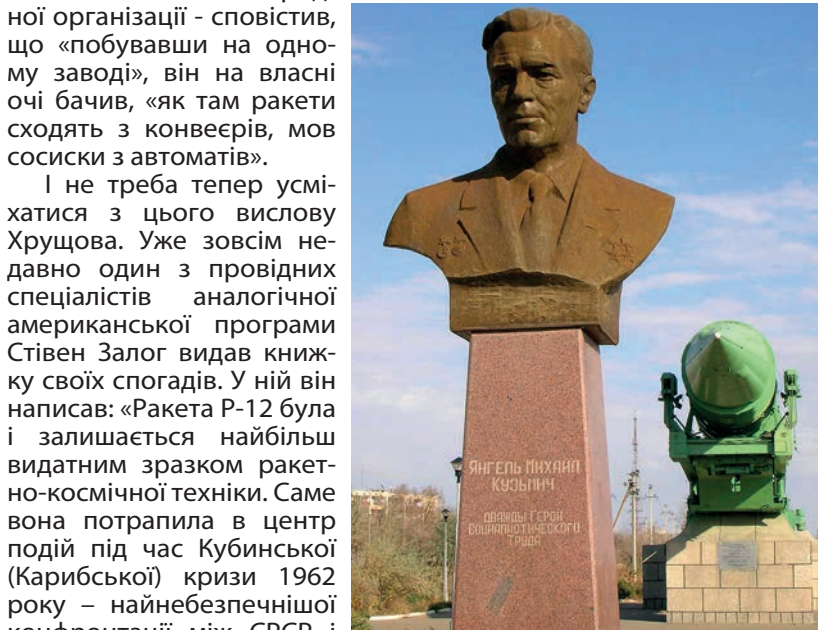
Перші ракети стратегічного призначення у нас дійсно були корольовські. Але вони не викликали захоплення у військових. Насамперед через те, що потребували постійного дозаправлення зрідженим киснем. А після пусків не піддавалися коригуванню польотів. То Янгель справді відразу кинув виклик Корольову, першим у світі взявшись створювати ракети на висококипящих компонентах палива і з так званими автономними системами управління. Корольов не просто скептично сприймав «витівки» Янгеля. З пісні слів не викинеш: він використував будь-яку нагоду, аби поставити під сумнів проекти Михайла Кузьмовича. Коли поблизу Волгограда на полігоні Капустин Яр з'явився перше дитинство Янгеля – ракета Р-12, - Корольов не втерпів і примчав подивитися на пробний пуск. Янгелівська ракета була набагато вищою – довшою – від його, відразу ж якось незбагненною красою.

- Що це за олівець? – розсміявся Корольов. – Та він же зламається, не злетівши! А сталося навпаки: ракета Янгеля не просто справила приголомшливе враження. Вона сколихнула весь світ. Менше, ніж через рік, у Дніпропетровськ прибув Микита Сергійович Хрущов. «Якби мене сюди не привезли, - сказав він південмашівцям, - я би прийшов пішки». Після свого візиту глава держави підписав постанову про створення «у складі Збройних сил СРСР ракетних військ стратегічного призначення». А з трибуни ООН - високої міжнародної організації - сповістив, що «побувавши на одному заводі», він на власні очі бачив, «як там ракети сходять з конвеєрів, мов сосиски з автоматів».

І не треба тепер усміхатися з цього вислову Хрущова. Уже зовсім недавно один з провідних спеціалістів аналогічної американської програми Стивен Залог видав книжку своїх спогадів. У ній він написав: «Ракета Р-12 була і залишається найбільш видатним зразком ракетно-космічної техніки. Саме вона потрапила в центр подій під час Кубинської (Карибської) кризи 1962 року – найнебезпечнішої конфронтації між СРСР і США. І саме ця ракета вберегла той світ і усіх нас від неминучої ядерної катастрофи та забезпечила паритет у «холодній війні» на багато років наперед».

А що казати тоді про теж новаторську твердопаливну ракету Р-36, створену у янгелівському КБ буквально через два-три роки після першої? Отак світ і дізнається, а американці перелякуються, що в Радянському Союзі на бойове чергування заступили міжконтинентальні балістичні ракети. Наступну же більш грізну твердопаливну ракету Янгель назвав «Воевода». Пояснивши колегам, що воєводи – ракета Р-12, - Корольов не втерпів і примчав подивитися на пробний пуск. Янгелівська ракета була набагато вищою – довшою – від його, відразу ж якось незбагненною красою.

- Що це за олівець? – розсміявся Корольов. – Та він же зламається, не злетівши!

Балістична міжконтинентальна ракета, відома світові як «Сатана».

Герой у своїй найкращій роки.

Бюст на території рідного підприємства

буватимуться, вже ніколи буде з неї викресленою. Хоч би тому, що залишилися і уже, мабуть, залишаться назавжди серед військово-стратегічних неперевершеною. Крайчої на Земній кулі ніхто не створював і, сподіваємося, тепер уже й не створить.

Але чи знаєте ви, що твердопаливні ракети Янгеля якдо не зовсім, то вчасно могли б і не з'явитися? Ще трохи, і Військово-промислова комісія при Раді Міністрів Союзу РСР відхилила б їх як

не перспективні. Відмовила б у фінансуванні проектних розробок. Віддавши перевагу іншій – універсальній, як її іменували, - запропонованій на ту пору недавно утвореним третім в Союзі Особливим ракетно-космічним КБ. Яке несподівано для багатьох, якщо не всіх, очолив маловідомий Володимир Челомей. Очолит наперекір думці спеціалістів, вчених і військових. Чому так сталося? Не повірите, але це факт: у 1957 році в одне з авіаційних КБ Москви прибув випускник інституту авіаційної промисловості... Сергій Хрущов. Сергій Микитович – себто син Микити Хрущова. А там на це зреагували байдуже. Ну то й що, що син Хрущова? У нас уже був один Сергій – мали на увазі Сергія Берію, сина Л. П. Берії, - і де він зараз?

Так от, незабаром це скінчилося тим, що з повеління Микити Хрущова горносте авіаційне КБ взяло і приєднало до якогось непримітного і дрібного КБ Челомея, оголосивши останнього головним. І всі ідеї та програми котроного відтоді сприймалися ледве не на ура. Це вже були часи, коли Сергій Корольов зосередився виятково на виробках, пов'язаних з освоєнням космосу людиною та в інтересах народного господарства. Там суперництво Янгеля з Сергієм Павловичем доповнилося ще й суперництвом з КБ Челомея. І саме йому, челомеевському, мостили тепер пріоритет. Вирішальну нараду влаштували на фірмі Челомея. Головував Хрущов, біля нього сидів Леонід Брежнев. Лише генерали зібралося до сотні. Академіків і докторів наук удвічі більше. А доповідь робив Челомей. Після якої усі мовчали – бити годину натовісім тривав діалог між Хрущовим і Челомеем, з якого виходило, що тільки розробкам останнього і треба відкривати дорогу навстіж. Ось тут Янгель і вчинив те, що в колах творців ракетної техніки досі переповідають як легенду. Він раптом підвівся і голосно сказав:

- Ну ви тут кінчайте без

мене, а я піду до Косигіна, він чоловік розумний і все збагне...

Це було щось більше, ніж нечувана зухвалість і ляпас Хрущову. Гадаєте, Микита Сергійович не стерпів? У тому то й річ, що не міг Хрущов не усвідомлювати собі, хто такий Янгель в ракетобудуванні. І перевернув розмову на нараді кардинально. Забавжав на-решті вислухати Президента Академії наук СРСР Михайла Келдиша, Головнокомандувача Ракетних військ СРСР Митрофана Неделіна і, звичайно,

дусім на освоєння космосу – це насправді було головним, може, що й потаємним, якимось глибоко особистим, якщо хочете, навіть інтимним сенсом для конструктора Михайла Янгеля. Час від часу він полюбував усамітнюватися – скажімо, виїжджаючи ловити рибу, – і казали, що робив це, аби йому не заважали спілкуватися з космосом. На цей рахунок Михайло Кузьмович навіть для найближчих друзів залишився нерозгадкою. Коли вивоплю поблизу собору або монастиря, куполами зовнішньо схожого на стартуючі в небо ракетносії. Він хоче вічно чути мелодії храмових дзвонів, щоб вони нагадували йому дзвони злітаючих у космос ракет...

нилися ті 17 літ, протягом яких очолював КБ, Янгель захворів. І раніше він почувався не зовсім добре, але на цей раз стало зовсім зле і кепсько. Негайно скликав він усіх своїх головних соратників. Ті кинулися співчувливо бажати швидкого одужання.

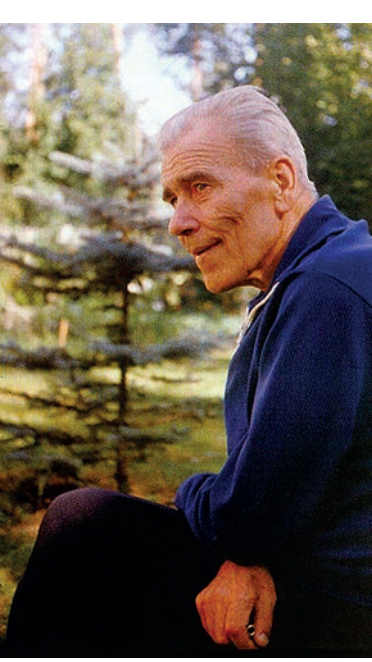
- Не для цього я вас зібрав, - обірвав Янгель і далі мовив надто спокійно: «Через три місяці, 25 жовтня за старим стилем, в день свого 60-річчя, я помру. І помру у Кремлі, де мене вітатимуть з ювілеєм. Це він мені сказав... - Хто він? – отетеріло поразились на Янгеля соратники.

- Космос. Ради якого я й закликаю та благаю вас востократ навіженіше трудитися після мене, ніж ми трудилися досі з вами. Якщо людство не освоїть космос, йому незабаром нічого буде робити на Землі. І не ті країни правитимуть бал на планеті, які погрожувати муть оточуючим ядерними боеголовками, а ті, які створюватимуть все потужніші і потужніші ракетносії, щоб проникати в далекі глибини Всесвіту

Янгель дійсно помер у день своїх 60-х іменін. І дійсно у Кремлі, де його і вшановували. Як з'ясувалося, написав і заповіт для учасників вшанування: ні в якому разі не ховати в Кремлівську стіну, котра чекала на нього, а поховати у зем-

лю поблизу собору або монастиря, куполами зовнішньо схожого на стартуючі в небо ракетносії. Він хоче вічно чути мелодії храмових дзвонів, щоб вони нагадували йому дзвони злітаючих у космос ракет...

Після похорону все той же директор Південмашу Олександр Макаров згадував, як восени 1964 року у Дніпропетровськ приїздив гордий Сергій Корольов. Він, що перебував якраз у зеніті слави космічного Магелана для людства, завітав,

Важка праця підірвала здоров'я головного конструктора.

Рідне КБ «Південне».

«Янки на Луні!» Программе нашей дан отбой, и вот стоят в Кремлевской роще три символа российской мощи и наших нераскрытых сил: Царь-колокол, что не звонил, Царь-пушка – та, что не стреляла, и Н-1, что не летала».

Та зараз не про це. І не про те також, що свій модуль – блок Е, як його називали – колектив Янгеля таки створив. Розповідаємо тут про це винятково з метою засвідчити, що талант Янгеля Корольов, як це йому було не прикро, визнавав. Та трохи більше п'ятнадцяти років тому в багатотиражній газеті підмосковного КБ, яке зараз носить ім'я Сергія Корольова, появилася зненацька дивна публікація. Вона невідомо від кого взялася захищати Корольова. Газета при цій нагоді ніби мимохідь, але і геть принизила роль Михайла Янгеля. Написала, наче «це велике щастя, що обставини залишали Янгеля вічно другим – інакше наша галузь багато втратила б». Ну, і так далі. То єдина московська «Независимая газета» помітила цю публікацію. Читаємо: «І це про визнання світом великого конструктора ракетно-космічної техніки! Про генія, який створив новий безпрецедентний напрям і свою школу в розробці ракетних та інших космічних апаратів! Після такої образи пам'яті Михайла Кузьмовича не треба буде дивуватися, якщо з боку незалежної України послідує демарш на рівні глави держави. Україна має усі підстави потурбуватися про захист честі і гідності свого національного героя».

На жаль, ніхто про це так в Україні і не потурбувався. Може, що наша публікація бодай хоч частково та навздогін спрацює на чистий вірша, автора якого довго шукав та так і не знайшов КДБ. Цитуємо на мові оригіналу: «И вдруг, как будто в страшном сне, мы слышим:

Людство не залишиться вічно на Землі... Планета є колиска розуму, але не можна ж вічно жити в колисці
Костянтин Ціолковський

У Дніпропетровській обласній раді 22 жовтня за участі громадськості, ЗМІ та екологів відбулося засідання постійної комісії з питань екології та енергозбереження. Її голова Анатолій Івахно з депутатами швидко погодили давно очікуване міськими природолюбамі створення ландшафтного заказника місцевого значення «Лівобережний» площею 200 га в районі Ломівка-Кам'янка обласного центру. Підтримали і пропозицію про повернення функції розпорядника коштів обласного екологічного фонду власній комісії. А розгляд звернень громадян Царичанки, Китайгорода та Могилева про відхилення вкрай шкідливого для майбутнього - першого в області Національного природного парку «Орільський» - проєкту «Відновлення гідрологічного режиму та санітарного стану старого русла річки Оріль в Царичанському та Петриківському районах - капітальний ремонт» тривав понад годину.

Скандальний проєкт на Орелі призупинений. Незаконні греблі - діють

Григорій ДАВИДЕНКО

ДЕПУТАТІВ зацікавило, чому скандальний проєкт, вже відхилений Мінекології через спротив громадськості 31 травня, без ніякісньких змін знову поданий громадськості для оцінки впливу на довкілля (ОВД)? Як ставляться до нього місцеві жителі? Хто з науковців підтримує задум, а хто опонує? Відповідав заступник директора Регіонального офісу водних ресурсів у Дніпропетровській області Ігор Потапенко:

- Проєкт розроблений через критичне обміління Орелі в меженний період в Царичанському та Петриківському районах, за зверненнями жителів про допомогу річці. Він має підняти рівень води від 0,5 м в районі Царичанки до 1,65 м поруч Сорочиного Петриківського району. Відмова Мінекології у висновку Звіту з ОВД не позбавляє нас права повторно подати цей проєкт. Є опоненти серед вчених, протиріччя між громадами - робити проєкт чи ні? Громадськість в рамках ОВД подає цього разу більше зауважень - 105. Вартість проєкту 112 мільйонів гривень, фінансується він з держбюджету. Надійшло 10 мільйонів, ми вже провели тендер на закупівлю.

Дії водників розслідують поліція і прокуратура

Ключове питання - чому водники побігли «попереду паротяга», або провели тендер на закупівлю товарів і послуг до отримання оцінки впливу на довкілля проєкту на громадських слуханнях, що їх проводить Мінекології, а тепер міністерство енергетики та захисту довкілля - депутати не розглядали. Це порушення закону пройшло повз їхню увагу, хоча Нацполіція зреагувала раніше. У ході досудового розслідування у кримінальному провадженні № 12019040000000716 від 06. 09. 2019 р. встановлено, що ревізія Східного офісу Держаудитслужби виявила порушення працівниками Регіонального офісу водних ресурсів у Д. о. (директор Володимир Добринін, з серпня 2019 р. Ольга Чехун - прим. авт.) норм Закону України «Про публічні закупівлі» від 25. 12. 2015 р. № 922 - VIII зі змінами по об'єктах:

- реконструкція зрошувальної мережі на території Військової сільської ради Солонянського району;

- відновлення гідрологічного режиму р. Самарчук на території

Новомосковського району Дніпропетровської області;

- захист від підтоплення та поліпшення екологічного стану річки Шиянки у Самарському районі м. Дніпро (в районі вулиць Прибережна, Зеленоградська, Марії Приймаченко, Олександра Галича);

- відновлення гідрологічного режиму р. Інгулець в районі сіл Новолатівка та Інгулець Широкивського району Дніпропетровської області.

Відтак за зверненням Національної поліції до Індустріального районного суду Дніпра слідчий суддя Лариса Бельченко 9 жовтня ухвалила:

- надати заступнику начальника відділу слідчого управління ГУ Нацполіції в Дніпропетровській області майору поліції Р. Манченку та групі слідчих у кримінальному провадженні дозвіл на тимчасовий доступ з можливістю вилучення усіх необхідних документів, які перебувають в Регіональному офісі водних ресурсів у Д. о. щодо виконання робіт із вказаних закупівель.

Варто згадати і рішення цього ж Індустріального суду 22 серпня, котрим слідчий суддя Людмила Слюсар констатувала, що посадові особи департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської ОДА (Руслан Стрілець) та Регіонального офісу водних ресурсів у Д. о. сприяли виключно ТОВ «Комунальник» (м. Кам'янське) в одержанні перемог у публічних закупівлях з покращення гідрологічного режиму річок Мокра Сура, Базавлук, Чаплинка та інших. Аналогічний дозвіл прокурору Дніпропетровської місцевої прокуратури № 1 А. Шевченку з колегами наданий на доступ до відповідних документів. Тобто тепер водники Придніпров'я знаходяться під перехресним розслідуванням, яке, за неофіційною інформацією, і привело до кадрових змін у серпні. Коли ці справи передадуть до судів, а ймовірні афери водних зодчих будуть належно кваліфіковані? Масовість зафіксованих перевірок порушень закону в попередніх проєктах водників схилиє до сумнівів: чим є грандіозний задум на Орелі - прагненням поліпшити гідрологічний режим річки чи черговою ланкою в низці корупційних проєктів?

«Жителі Приорілля проти бездумного втручання в русло Орелі»

А для справжнього поліпшення гідрологічного режиму річки названі велетенські суми, так необхідні купцю державному бюджету, не потрібні. На комісії 22 жовтня депутати побіжно ознайомилися з висновками про шкідливий вплив на довкілля проєкту на Орелі Інституту проблем природокористування та екології Національної академії України (директор Аркадій Шапар), керівника робочої групи зі створення НПП «Орільський» доцента Вадима Манюка, актом Царичанської РГО «Комітет порятунку Орелі» - Сергія Дашка, Володимира Єлисеєнка та автора цих рядків 24 вересня про те, що в районі Нехвороща, Шедієве Полтавської та Михайлівка Дніпропетровської областей повновода Оріль розділена водниками на три рукави - шедієвський, михайлівський та гупалівський (трубами під Дніпро - Донбасом), де усі три водотоки перегачені, з Козачого лиману - двічі. Ще й незаконний проран в середньому водотоці - обводному каналі К - 7А неподалік каналу Дніпро - Донбас - забирає воду в Піщаний лиман Магдалинівського району. А річка Заплавка до Михайлівки не добігає через завищені на 30 - 50 см водопротисні споруди під автодорогами в Мусієнковому тощо. Це «діє» недавній, гучно рекламований владою водний проєкт відновлення гідрологічного режиму Заплавки вартістю 12 мільйонів гривень...

Гроші йдуть у воду без користі для річкової системи, бо водники реагують на запити конкретних громад, не застосовуючи басейновий підхід при розгляді проблем Орелі. На цьому наполягають науковці, є рішення Комітету ВР з екології 18 червня 2014 р. «Про екологічну ситуацію в басейні р. Оріль в межах Полтавської, Харківської та Дніпропетровської областей». Вочевидь, бажання зберегти воду біля свого хутора чи маєтку у верхів'ях і є причиною орільських бід в пониззі.

- Приберіть всі оці незаконні греблі спершу біля Нехворощі, потім з приток Орелі, і більш нічого не творіть! Забудьте слово «розчистка», річка сама себе чистить повеннями, це я бачу вже понад 60 літ, - емоційно заявив голова Співки офіцерів Дніпропетровської області Віктор Таратунка. - Коли ви поглибите Оріль до 2-х метрів, то піщані греблі знесе вода, і її рівень іще знизиться. Більшість місцевих жителів проти бездум-

На знімку: повновода Оріль біля Нехворощі та орільські «сльози» за 20 км нижче за течією біля Царичанки; незаконна гребля
Фото Сергія ДАШКА, Олександра ПЛЕСКАНОВСЬКОГО.

ного втручання в русло! Ви дієте як лікарі, котрі не лікують хворий орган, а намагаються вирізати здоровий.

На докір депутатів - чому водники впродовж років (!) не ліквідують незаконні греблі? І. Потапенко заявив: «функцію контролю стану водних артерій у нас забрали». Це має робити лише сектор Держзводагенства у Д. о., Державна екологічна інспекція тощо. А в тих малий штат, немає бензину і т. п. Виходить, що водники використовують шкідливий вплив незаконних гребель на водність річки як важіль - для проптовхування власних проєктів. А хіба не так? Коли б не було всіх оцих загат на Орелі, то жоден проєкт з безповоротно вкладеними (чи вкраденими?) коштами був би зайвим.

Кажуть, хто не хоче робити - шукає заборони, оце якраз вони в нашому законодавстві. Бо водні ресурси України перебувають на балансі в офісах водних ресурсів! А який баланс без контролю? Сильним «каменем спотикання» стало для депутатів і рішення сесії Єлизаветівської сільської ради Петриківського району 8 жовтня про визнання проєкту на Орелі шкід-

ливим для довкілля та відхилення його. Ще одним - лист Служби безпеки Дніпропетровської області, який застерігає від втілення проєкту через низку негативних факторів. Після тривалих дискусій А. Івахно запропонував компромісне рішення, яке підтримали депутати:

- проєкт з відновлення водності Орелі за 112 мільйонів призупинити;

- звернутися до голови Дніпропетровської ОДА Олександра Бондаренка з проханням створити повноважну комісію по Орелі із залученням Інституту проблем природокористування, провідних вчених Дніпра, громадських організацій для визначення тих заходів з відновлення водності річки, які б підтримали місцеві жителі.

На початку жовтня О. Бондаренко при вступі на посаду очільника ОДА щиро здивувався, що наша величезна індустріальна область досі не має бодай однісінького Національного природного парку. І пообіцяв громадськості на особистому прийомі зробити все для якнайшвидшого початку роботи НПП «Орільський». Встигнути б...

Річко моя, життя моє, люблю я воду твою, лагідну та життєдайну... Дивлячись на тебе, стаю я добрим, людяним і щасливим Олександр Довженко

Шиншилова ферма

Бізнес на шиншилах має на увазі в першу чергу виробництво високоцінного і унікального хутра, яке за вартістю в багато разів перевершує відомі всім хутра норки, песця, соболя і кролика.

Переваги розведення саме цих тваринок

Хутро шиншил цінне не тільки своєю красою. Волосся цибулина у них влаштована незвичайним чином: якщо у людини і більшості тварин вона дає тільки одне волосся, у шиншили – до вісімдесяти. Це найтонші, пухнасті волоски, які, з'єднуючись, дають шовковисте та якісне хутро.

Шкурка шиншили відома своїми теплоізоляційними властивостями: вона зберігає тепло, накопичене зсередини і при цьому не пропускає холод зовні. Це дозволяє тваринам пристосовуватися до різних погодних умов. Але це не означає, що шиншил можна утримувати на холоді: щоб звір був здоровий і розвивався нормально, приміщення повинне бути добре опалювальним.

Шиншили їдять дуже мало і харчуються в основному бобовими та зер-

новими культурами. Витрати на те, щоб прогодувати тварин, є фнікчемною в порівнянні з тим, який дохід можна отримувати з них в подальшому.

Реалізація готової продукції

Ринок шиншил більше зміщений у бік реалізації живого товару, ніж хутра та виробів з хутра. Тому збут продукції можна розділити на кілька напрямків:

1. Реалізація особливих тварин. Такий спосіб підходить для будь-яких шиншилових ферм, незалежно від обсягу виробництва. Так як в ході племінної роботи, «особливі» – це звичайне явище. Основні клієнти – зоомагазини, пташині ринки або любителі екзотичних тварин. Однак під словом «особливі», не слід розуміти хворих і слабких шиншил. Це тварини, які з різних причин непридатні для розведення або отримання якісного хутра.

2. Реалізація племінних тварин. Племінні шиншили коштують на порядок дорожче особливих, і тут поділяють два напрямки виробництва: або власник ферми продає надлишки племінного матеріалу або цілеспрямовано вирощує племінних шиншил для подальшої реалізації. Основні клієнти – початківці, які хочуть вирощувати шиншил або господарства, які відчувають гостру нестачу в племінному матеріалі.

3. Реалізація хутра. На такий рівень можна виходити при продуктивності міні-ферми не менше 300-350 самців шиншили в рік. Так як на виробництво хутряних виробів з шиншили йдуть переважно шкурки самців, шкурки самок теж використовують, але це вже вторинна і більш дешева сировина. Основні клієнти – великі хутряні ательє в містах-мільйонниках. На даний момент є домовленості щодо реалізації особливих і племінних тварин. У подальших планах – реалізація хутра.

Улюбленець долі та інші

Думаю, кожен, хто має свою хоч невеличку ділянку під город, той знаходить на ній місце під томатами. Адже він один з найулюбленіших овочів для нас. Тривалий час помідори прикрашають наш стіл і балують своїм смаком у свіжому вигляді, салатах і взимку консервованому, солоному.

Здавна вважалося, що сливки кращі для консервування, тому що більшість мають щільну шкірку і м'якоть, не тріскаються. Виглядає гарно як на столі, так і в банках. А от асорті з томатів різних по розміру і забарвленню плодів нікого не залишить байдужим.

За більш як двадцятирічну практику з вирощування томатів через мою ділянку пройшла не одна сотня сортів. Тільки сливок більше 300, але, на жаль, деякі з них зникли, бо мали погані характеристики. Сорти, котрі добре себе зарекомендували себе, стали постійними моїх колекцій на багато років.

Поряд з кількістю різних сортів у цьому сезоні випробував нові сорти. Ось деякі з них, які дали прекрасний урожай і були на висоті за всіма показниками.

Сьогодні більш детально хочу розповісти про низькорослі сорти.

Порадував дуже високим урожаєм середньоранній сорт Рожеве щастя, куці були щільно завантажені рожевими, сливовидними плодами масою до 100 г. Вражаючим урожаєм потішив ранньостиглий сорт Улюбленець долі - ці плоди перцево-сливовидної форми, червоні, витягнуті, вагою 250-300, плодоносять гронами по 6 – 12 шт. Це справжнє відкриття для нас. Томати дуже довго

зберігаються на куці і зірваними не псуються. Цей сорт надовго залишиться в моїй колекції.

Я зібрав достатню кількість насіння даного сорту і хочу поділитися з усіма бажаними безкоштовно. Надсилайте конверти зі зворотного адресою.

Володимир КРІПАК, вул. Мушляка, 50, с. Мишурич Різ, Верхньодніпровський район, 51610.

Вирощування шпинату

Сьогодні шпинат є досить популярною рослиною, батьківщиною якого є Іран, до того ж сьогодні він поширився по багатьох країнах завдяки своїм дієтичним властивостям.

В їжу треба використовувати тільки великі листки, які дає молодняк, при цьому збирати їх треба до тих пір, поки у рослини не утворився стебло. Листя шпинату вживати можна як в свіжому, так і тушкованому, відварному і смаженому вигляді, а для консервування зеленого горошку використовується сік шпинату. Варити шпинат треба тільки в емальованому посуді. Як тільки на рослині з'явиться квіткове стебло, починає грубіти листя, це призводить до втрати смакових якостей, в ньому значно збільшується вміст щавлевої кислоти.

Шпинат - це цінний продукт як в дієтичному, так і в дитячому харчуванні, містить білок, при цьому його вміст максимально наближений до молока. Також до складу шпинату входить каротин, велика кількість вітамінів, залізо, солі фосфору,

калій і кальцій. Шпинат належить до дводомних рослин, але можна зустріти і однодомні форми. Чоловічі рослини мають раннє цвітіння, квітки і значно меншу кількість листочків. Жіночі рослини мають сидячі квіти, які розташовуються в пазухах листків, при цьому вони дають набагато більше зелені.

Через 30-40 днів після висіву насіння настає стиглість шпинату, при цьому культура досить вимоглива до родючості ґрунту і вологості, до того ж деякі сорти рослини належать до числа рослин довгого дня. У шпинату відносно короткий вегетаційний період, тому він вирощується як пожнивна або проміжна культура. Щоб був високий урожай, необхідно з особливою увагою стежити, аби на грядці не було бур'янів, при цьому рослина здатна витримувати температуру до мінус восьми. Шпинат любить рости на добре удобрених і родючих ґрунтах, листя більш високої якості з'являються в місцях, затінених від сонця.

Сіяти шпинат треба в п'ять рядів, при цьому між кожним рядом відстань повинна бути не менше 20-ти сантиметрів. На один квадратний метр треба взяти два-три грами насіння, яке безпосередньо перед початком посіву необхідно замочити і залишити на 14-20 годин. Це необхідно для того, щоб прискорити появу перших сходів. Уже через дев'ять днів з'являться перші сходи. Збір врожаю треба проводити після утворення на рослинах по п'ять-шість листочків і рекомендується проводити в ранковий час, коли листочки охолоджені. Дуже важливо після кожного збору врожаю поливати рослину. Вирощений урожай можна продавати і отримувати досить непоганий прибуток.

Пишіть:
49000, м. Дніпро,
вул. Воскресенська, 41, оф.109

Дзвоніть:
(056) 786-02-21,
098-183-00-18,
050-850-72-74

Передплатити «Фермер Придніпров'я» до кінця року можна у будь-якому поштовому відділенні області до 25 числа кожного місяця. Передплатний індекс 60092.